

1. Inleiding

Gemeenten hebben een regierol in de ontwikkeling naar een aardgasvrije samenleving. In 2017 tekende het college een 'green deal' met het ministerie van BZK. Het college streeft naar een aardgasvrij Haarlem in 2040. Als regisseur maakt de gemeente stedelijk beleid om dit te bereiken. Ook worden de bewoners geïnformeerd, onderzoeken verricht, instrumenten ontwikkeld, initiatieven ondersteund en projecten in de stad gestart. Deze regierol betreft onder andere ook de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling en financiering van warmtenetten. Zo maakt de gemeente een plan voor de ontwikkeling van een collectief warmtenet in Schalkwijk en inventariseert zij de daarvoor benodigde bronnen.

Regelmatig ontstaan initiatieven uit de markt voor de aanleg en exploitatie van warmtenetten. In de regio Haarlem is onlangs het bedrijf Polderwarmte¹ in gesprek getreden met de gemeenten Haarlemmermeer en Haarlem.

Het college overweegt alle initiatieven die bij kunnen dragen aan het aardgasvrij(er) maken van de stad, inclusief een marktinitiatief zoals dat recent door Polderwarmte is gestart. Vanuit de genoemde regierol die de gemeente heeft in de energietransitie, in het bijzonder bij de ontwikkeling van collectieve warmtenetten, moet daarbij wel aan verschillende doelen en uitgangspunten worden voldaan.

Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan: integraliteit van het netwerk (dus ook de niet rendabele aansluitingen moeten op een warmtenet kunnen worden aangesloten), een aanvaardbare prijsstelling en indexering, openstelling voor meerdere warmtebronnen, ruimtelijke afstemming met het warmtenet in Meerwijk/Schalkwijk, duurzaamheid, uitrolstrategie en mogelijk het verwerven van een aandeel door de gemeente in een warmtebedrijf in verband met sturing op toekomstige ontwikkelingen.

Deze doelen en uitgangspunten zijn niet automatisch geborgd bij marktinitiatieven. Dit beeld komt ook zo naar voren in de informatie die is ingewonnen bij Polderwarmte. Mogelijk kunnen deze voorwaarden door middel van het aanbesteden van een concessieovereenkomst voor de aanleg van een warmtenet in aangewezen delen van Haarlem beter worden gegarandeerd.

¹ Polderwarmte (PW) is een warmtebedrijf dat een 'gesloten' warmtenet (productie transport, distributie en levering van warmte zijn in één hand, zonder toegang van andere warmteproducenten anders dan met toestemming en onder voorwaarden van PW). Het bedrijf wil een warmtenet voor een totaal van 7.000 woning equivalenten in Haarlem aanleggen en heeft (verkennend) contact gezocht met enkele grote afnemers in Haarlem. Voor de productie van warmte heeft PW een kavel aangekocht op bedrijventerrein 'de Liede' en heeft bij de gemeente Haarlemmermeer een vergunning verkregen voor de bouw van een biomassacentrale.

Bij een concessieovereenkomst besteedt de gemeente een opdracht aan een of meerdere concessiehouder(s) aan. Hierbij ontstaat een exclusief exploitatierecht op een te realiseren en exploiteren warmtenet aan een concessiehouder.

2. Besluitpunten college

Het college besluit:

1. De wenselijkheid van- en voorwaarden voor- concessieverlening voor de aanleg van een warmtenet in daarvoor aan te wijzen gebieden te onderzoeken;
2. Voor januari 2020 te besluiten over het al dan niet opstarten van een proces tot uitgeven van een concessieovereenkomst en hiervoor een strategisch plan te ontwikkelen;
3. Gedurende dit onderzoek zich het recht voor te behouden niet mee te werken aan marktinitiatieven voor de aanleg van warmtenetten.

3. Beoogd resultaat

Door te besluiten de mogelijkheid tot concessieverlening te onderzoeken houdt de gemeente regie op de ontwikkeling van collectieve warmtenetten in Haarlem en kan zij sturen op de doelen en voorwaarden die zij binnen de energietransitie nastreeft. Hierdoor wordt het risico dat een initiatief op relevante doelen of uitgangspunten afwijkt van het gemeentelijk beleid ondervangen.

4. Argumenten.

1. Schaars recht in de ondergrond moet worden aanbesteed

Het aanleggen van een warmtenet is geen reguliere activiteit op het vlak van kabels en leidingen, en kan worden gezien als een schaars recht in de ondergrond van Haarlem. Het eerste net dat wordt aangelegd verwerft een monopolie positie. Immers, in één gebied liggen qua beschikbaarheid van de feitelijke ruimte niet meerdere warmtenetten. Het is dan ook noodzakelijk om het in gebruik geven van de gemeentelijke ondergrond ten behoeve van collectieve warmtenetten transparant en openbaar te laten plaatsvinden. Marktconformiteit is hierbij eveneens een beoogd doel.

2. Gemeente beoordeelt hoe zij kan sturen op randvoorwaarden en marktconformiteit van warmtenetten

Met het aanbesteden van een concessie voor de aanleg en exploitatie van collectieve warmtenetten in (delen van) Haarlem, wordt transparantie, eerlijkheid en rechtszekerheid bij de gunning gewaarborgd. Alle geïnteresseerde (markt)partijen kunnen meedingen en hun beste aanbod neerleggen. Dit zal niet alleen leiden tot betere investeringskansen van de markt, maar uiteindelijk ook bijdragen aan de kwaliteit van aanleg en exploitatie van warmtenetten. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor de aanleg van collectieve warmtenetten waarbij iedereen kan worden aangesloten, tegen een betaalbare prijs en met gebruikmaking van duurzame warmtebronnen. Ruimtelijke afstemming van aan te leggen warmtenetten is eveneens van groot belang. Deze voorwaarden kunnen bij een concessie worden gesteld. Bovendien biedt concessieverlening de nodige speelruimte voor de gemeente om bij te sturen als toekomstige ontwikkelingen in

bijvoorbeeld wetgeving, technische ontwikkelingen, ontwikkelingen in vraag en aanbod hierom vragen.

Ook is het aanbesteden van een concessieovereenkomst belangrijk om in de markt te toetsen welke exploitatiebijdrage nodig is om het exploitatierisico van de ontwikkeling van een collectief warmtenet te beperken. Het gunnen van een concessie dient op deze manier niet alleen het doel om marktpartijen ertoe te brengen om een warmtenet in Haarlem te realiseren. Hiermee maar krijgt de gemeente ook financiële en juridische zekerheid over de benodigde inzet van gemeentelijke middelen.

Het is mogelijk om vóór de aanbesteding van de concessie een marktconsultatie te houden. Hierbij wordt duidelijk welke eisen en voorwaarden aan de ontwikkeling van een collectief warmtenet reëel en wenselijk zijn.

3. Gemeentelijke kaders zijn belangrijk bij een integrale energietransitie

Het college hecht aan een integrale aanpak van het aardgasvrij maken van de stad. Integraal houdt in dat de hele stad in 2040 aardgasvrij is en dat er in alle delen van de stad een warmtevoorziening beschikbaar is onder de randvoorwaarden van de gemeente en die recht doet aan de behoeften en mogelijkheden ter plaatse. Dit geldt in hoge mate voor aan te leggen warmtenetten, waarbij het college streeft naar vergelijkbare voorwaarden voor de gehele stad m.b.t. duurzaamheid, beschikbaarheid en prijsstelling.

5. Risico's en kanttekeningen

1. Pas op de plaats in voortgang

Marktpartijen zijn (uiteraard) bezig met het verkennen en het uitwerken van mogelijkheden om warmtenetten te ontwikkelen. Het initiatief van Polderwarmte is daar een goed voorbeeld van. Wanneer de gemeente deze ontwikkeling, vanuit de geschetste regierol, naar zich toetrekt en mogelijk in de vorm van concessieverlening regisseert, kan dit leiden tot vertraging .

Het pro-actief stellen van de nodige kaders is echter een vereiste om enerzijds de gemeentelijke doelen en uitgangspunten te verwezenlijken en anderzijds om de markt een voldoende breed speelveld te bieden om bij de ontwikkeling van collectieve warmtenetten in Haarlem betrokken te zijn.

6. Uitvoering

Het college beoordeelt of een concessie het juiste instrument is om op de gemeentelijke randvoorwaarden aan het gebruik van de ondergrond voor de aanleg van een warmtenet te kunnen sturen. Wanneer het college concludeert dat dit een geschikt instrument is, wordt de strategie voor de concessie voorbereid, waar een marktconsultatie zoals het er nu naar uitziet onderdeel van uit zal maken. Deze verkenning en uitwerking van een strategie rondom een concessieverlening is voor het einde van 2019 voltooid.

Gelet op het feit dat zich op dit moment concreet een ontwikkeling voordoet waarbij een biomassa installatie op grondgebied van Haarlemmermeer wordt gebouwd, waarbij Polderwarmte ook kijkt naar Haarlem voor de uitrol van een warmtenet, stemmen Haarlemmermeer en Haarlem hierin doelen en beleid af.

7. Bijlagen

Memo: Uitleg van het begrip 'concessie'